

ве житло і приросту товарних запасів, що безпосередньо сприяє зростанню загальної величини нагромадженого в економіці капіталу через витрати, що здійснюються економічними суб'єктами з метою нагромадження капіталу, що передбачає створення нового капіталу та відшкодування зношеного капіталу.

З точки зору мікроекономіки, інвестиції — процес створення нового капіталу на підприємстві, що вимагає витрат фінансових ресурсів і призводить до змін у запасах капіталу.

Список літератури

1. *Базилінська О. Я.* Макроекономіка : навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 442 с.
2. *Бехтерева Е. В.* Управление инвестициями. — М.: ГроссМедиа РОСБУХ, 2008.
3. Инвестиции: учебное пособие / Г. П. Подшиваленко, Н. И. Лахметкина, М. В. Макарова [и др.]. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: КНОРУС, 2006. — 200 с.
4. Макроекономіка: навчальний посібник / В. Ф. Іванюта / Навчальний посібник. — Кобеляки, 2005. — 248 с.
5. *Майорова Т. В.* Інвестиційна діяльність: підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 472 с.
6. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. — К.: Основи, 2007. — 518 с.
7. *Савченко А. Г.* Макроекономіка: Підручник. — К.: КНЕУ, 2005. — 441 с.
8. *Солонінко К. С.* Макроекономіка: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — К.: ЦУЛ, 2002. — 320 с.

УДК 339.187.62

В. І. Фридель,
аспірант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ ЗВОРОТНОГО ЛІЗИНГУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Ринок лізингових послуг характеризується багатоманітністю форм лізингу, моделей лізингових угод та юридичних норм, які регулюють лізингові операції. При визначенні виду лізингу виходять передусім з ознак їх класифікації, які характеризують від-

ношення до орендованого майна, тип фінансування лізингової операції, склад учасників лізингової угоди, ступінь окупності об'єкта лізингу, сектор ринку, де проводяться лізингові операції, відношення до податкових, митних та амортизаційних пільг, урядові преференції, порядок лізингових платежів тощо.

Не менш різноманітним є використання лізингу багатьма фінансовими установами, в тому числі банками. Лізинг — якраз один із тих інструментів, який допоможе банкам зменшити кількість проблемних кредитів. Перш за все, за допомогою зворотного лізингу.

За перше півріччя 2011 р. проблемна заборгованість за банківськими становила 86,4 млрд грн, що являє собою майже 11 % сукупного кредитного портфеля банківської системи. Інші цифри наводить міжнародне агентство Fitch Ratings. Згідно з результатами дослідження українських банків, яким агентство присвоює рейтинги, частка проблемних кредитів на початок 2011 року досягла 56 %. У структурі проблемних позик 18 % складають кредити з простроченням понад 90 днів, а 38 % — реструктуризовані позики. Нагадаємо, за підсумками 2009 року загальна частка проблемних боргів, за підрахунками агентства, склала 50 % (15 % і 35 % відповідно) [1].

Отже, частка проблемної заборгованості українських банків є значною й потреба в її зменшенні стає все актуальнішою. Частково дане питання можна вирішити за допомогою реструктуризації кредитної заборгованості шляхом перетворення проблемного кредиту на лізингову угоду. Зворотний лізинг (оренда) — це господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає продаж основних фондів фінансовій організації з одночасним зворотним отриманням таких основних фондів в оперативний або фінансовий лізинг [2].

У разі виникнення у клієнта-позичальника тимчасових фінансових труднощів із погашенням кредитної заборгованості банк змушений віднести таку заборгованість до розряду протермінованої або здійснити її пролонгацію, яка, як правило, супроводжується підвищенням процентної ставки за кредитом. Це, відповідно, ускладнює фінансовий стан позичальника. Для банку виникнення такої ситуації призведе до пониження класу заборгованості та до збільшення відрахувань на формування резервів під кредитну заборгованість. У даному випадку з метою запобігання створенню для обох сторін не вигідних умов кредитування можливим є застосування схеми зворотного лізингу. За умов, якщо об'єктом або забезпеченням кредиту, що переоформляється, були

основні засоби, про які банк має відповідну інформацію щодо їх ліквідності. У цьому випадку банк-кредитор придбає таке обладнання у клієнта, зобов'язання якого потребують переоформлення. За рахунок отриманих коштів клієнт погашає попередню заборгованість, а придбане банком обладнання передається колишньому його власнику в користування вже на умовах фінансового лізингу, про що оформляється відповідна угода. При отриманні в заставу основних фондів банк, як правило, оцінює їх з урахуванням коефіцієнта ліквідності, тому фактична ринкова вартість застави може набагато перевищувати забезпечувану нею наявну кредитну заборгованість і клієнту-позичальнику виручених від реалізації обладнання коштів вистачить не тільки на погашення проблемної кредитної заборгованості, а й на подолання тимчасових фінансових труднощів. Від такого переоформлення заборгованості виграє як банк, отримавши стандартний кредит, так і клієнт, відновивши свій фінансовий стан.

Цю схему можна також використовувати з метою поліпшення стану інших взаємовідносин клієнта і банку в процесі їх співпраці. Зворотний лізинг може бути використаний замість:

- пролонгації кредиту;
- винесення кредитного зобов'язання на протермінування;
- у випадку надання банком поручительства чи гарантії за третіх осіб і пред'явлення їх банку до сплати з метою запобігання переведення позабалансового зобов'язання у протерміноване балансове;
- практики видачі короткострокових кредитів з подальшою їх пролонгацією при потребі у клієнта в довготермінованому кредиті;
- звернення стягнення на заставу, що супроводжується додатковими витратами (оформлення юридичних документів, судові витрати, сплата зборів, державного мита, оплата послуг нотаріуса та ін.).

У процесі здійснення кредитної діяльності комерційні банки при неповерненні позичальником своєчасно кредиту звертають стягнення на предмет застави, що переходить їм у власність. Подальша реалізація банком цього майна з метою відшкодування заборгованості за кредитом та поліпшення стану кредитного портфеля може здійснюватися шляхом його продажу на вторинному ринку або за допомогою передачі його за лізинговими схемами. Останній спосіб є привабливішим для потенційного покупця майна, оскільки дає змогу поступово відшкодовувати його вартість. Пошук таких потенційних лізингоодержувачів є спрощеним, особливо для банків. Маючи доступ до відповідної інфор-

мації про потреби в основних засобах власної клієнтської бази, вони можуть запропонувати їм таку послугу. Крім того, банки мають змогу залучити в такий спосіб нових клієнтів, пропонуючи їм вигідні умови придбання необхідного обладнання. Таким чином, банк отримує можливості позиціонування на ринку як універсальна банківська установа.

Список літератури

1. Офіційний сайт порталу Prostobank.ua: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/spozhivchi_krediti/novini
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 334/94-ВР від 28.12.1994 (із всіма змінами та доп.) // Вісник податкової служби України. — 2007. — № 19 від 22.05.2007.

УДК 330.341.1(477)

А. Е. Фукс,

д-р екон. наук, професор кафедри політичної економії
обліково-економічних факультетів,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Нині в Україні сформовано лише окремі елементи інноваційної інфраструктури, які розвинені неоднаковою мірою. З елементів, що входять до складу виробничо-технологічної групи інноваційної інфраструктури, відносно більшого розвитку дістали технопарки, меншого — бізнес-центри, інноваційно-технологічні центри, центри колективного користування науковим обладнанням. Такі ж елементи інфраструктури, як центри трансферу технологій, електронні біржі інновацій, ярмарки науково-технічних розробок та інноваційних проєктів, ринок венчурного капіталу та страхування інноваційних ризиків практично відсутні.

Для вітчизняної економіки важливе значення мають технологічні парки, оскільки вони є одними з пріоритетних напрямів підвищення ефективності науково-технологічного потенціалу. На сьогодні нараховується 16 технопарків, 12 з яких зареєстровано, а 4 технопарки проходять процедуру реєстрації. Технопарки України практично єдині ефективно діючі механізми, які забез-